

זירוז בישול - אסור

מאכל שעדיין לא התבשל כל צרכו, אסור מהתורה לעשות בו שום פעולה שעלולה לזרוז את הבישול, על אף שגם לולא פעולתו המאכל היה מתבשל לבסוף, שכל שמסייע לגמור צרכי בשולו, הוא בכלל מלאכת מבשל. **דוגמה לדבר**, סיר חמין המונח על הפלטה והרים את המכסה בליל שבת בכדי לראות אם מוכן לאכילה, אם החמין עדיין לא התבשל כל צרכו, או אפ"י אם מסופק בכך, אסור להחזיר את המכסה, לפי שמזרז בכך את בישולו. וכן אסור להוסיף עליו כיסוי נוסף לחממו יותר, או להזיזו ממקום למקום בפלטה באופן שמרימו וחוזר ומניחו, כל שלא ברור לו בוודאות שהתבשל כל צרכו (שו"ע רנד ד, רנו ד, ביה"ל שיח ד ד"ה שייך, וראה עוד ששי"כ א מא).

מגיס

דוגמה נוספת לזירוז בישול שהוזכרה בגמ' (שבת יח:) היא בחישת מאכל רותח (ערבוב), ומכונה בש"ס ובפוסקים בשם 'מגיס', ומבואר בפוסקים שכאשר **המאכל לא מבושל כל צרכו**, פעולה זו אסורה מהתורה לפי שמקרבת ומסייעת לבישולו.

נוסף לכך החמירו חכמים לא להוציא עם כף מאכל רותח שלא התבשל כל צרכו מתוך סיר, גם אם כבר הוסר הסיר מהאש ומונח על השולחן, לפי שדומה ל'מגיס' שמתערבב המאכל בהוצאתו (שו"ע שיח יח, משני"ב קיג קיד קיח, שעה"צ קלז).

האם שייך 'מגיס' גם באוכל המבושל כל צרכו?

בפשטות צריך לומר, שאין כל בעיה להגיס אם כל האוכל מבושל לגמרי. אך יש מהראשונים שכתבו שהגסה באוכל שנמצא על האש מוסיפה במאכל רמת בישול חדשה שלא הייתה קודם, וזה אסור. אבל במקרה כזה הדין קל יותר:

כאשר הכלי עם האוכל נמצא על האש: לדעת השו"ע אסור להגיס ממש, אבל מותר להוציא משם אוכל. לדעת בני אשכנז, אסור גם להוציא אוכל.

אם הכלי הורד מהאש: לפי כולם מותר להגיס ממש (סי' שיח סעיף יז. במשני"ב שם. ועיין עוד ששי"כ פ"א אות לו - לח. חזו"ע ח"ד עמי שנג-שנח).

סוגי האוכל בהם שייך מגיס: איסור מגיס הוא רק בתבשיל שמורכב ממאכל עם נוזל, כדוגמת צ'ולנט, אורז וכיו"ב שאר מעשה קדירה, אך דבר יבש לגמרי כגון קוגל הפיכתו ומעיכתו אינה נחשבת הגסה, כמו"כ מים או מרק צח אין בו איסור הגסה (ששי"כ א לט והערה ק, אג"מ ד עד בישול יד).

חימום מאכלים

חכמים אסרו לחמם אוכל בשבת באופן ש**נראה כמבשל**, ועוד אסרו כמה אופני חימום גם מערב שבת כאשר יש חשש שכתוצאה מהחימום יבוא לבשל או להגביר את האש בשבת. ונאמרו בזה **שלשה איסורים**, ובכל אחד יש כמה היתרים, כפי שנבאר להלן;

חימום מאכל מערב שבת (איסור שהיה)

מן התורה מותר להניח מאכל שאינו מבושל על האש לפני שבת על מנת שיתבשל בשבת, אבל חכמים אסרו זאת **שמה יגביר את האש** כדי למהר את הבישול, אמנם באופן שאין חשש שמה יגביר את האש לא גזרו. ונאמרו שלושה אופנים בהם אין חשש שמה יגביר את האש:

- ◊ **כירה גרופה או קטומה**: מותר להניח מאכל שאינו מבושל מערב שבת על אש מכוסה, כי בזה מגלה דעתו שלא חפץ באש גדולה ושוב אין חשש שיבוא להגביר את האש¹.
- ◊ **קדירה חייטא**: מאכל שאינו מבושל וצריך בישול ארוך מותר להניחו על גבי אש גלויה, כיון שאין בו חשש חיתוי, שהרי בלאו הכי לא יהיה ראוי לאכילה עד סעודת הלילה².
- ◊ **מאכל מבושל**: מותר להניח מאכל מבושל אפילו על גבי אש גלויה, מפני שאין לחשוש בו שיגביר את האש, שהרי הוא כבר מבושל. ולכתחילה צריך שיהיה מבושל כל צרכו וגם מצטמק ורע לו³, אבל מעיקר הדין יש להתיר אפילו כשמבושל רק שליש בישולו וגם מצטמק ויפה לו⁴.

מקורות והוספות

¹ וכדין כירה גרופה וקטומה בשו"ע סי' רנג סעיף א, וכמבואר הטעם במ"ב ס"ק יד לגבי גחלים של רותם וגחלים שעממו עיי"ש. • ולכן מותר להניח תבשיל מערב שבת על "בלעך" המכסה את האש (כה"ח סי' רנג ס"ק יא ששי"כ פרק א הערה סג והערה ריח אול"צ פרק יז אות א חזו"ע שבת חלק א עמוד 6), ואין צריך לכסות גם את כפתורי הכיריים (אול"צ וחזו"ע שם וכן הובא בארחו"ש פרק ב סעיף ט בשם הגרשז"א והגר"ש"א). ואע"פ שהחזו"א מחמיר שבלעך המכסה את האש דינו כמו אש גמורה, מ"מ המנהג להקל (ארחו"ש פ"ב ס"ח).

• וכן מותר להניח תבשיל מערב שבת על "פלטה" מפני שאין בה אפשרות להגביר חום (ששי"כ פ"א הערה פג בשם הגרשז"א אג"מ ח"ד סי' עד אות לה אול"צ שם חזו"ע שבת ח"א עמ' מד נב). אמנם החזו"א והגר"ש"א מחמירים שהפלטה דינה כאש גמורה שלא חילקו בה חכמים ואסרו אפילו אינו יכול להגביר את החום, אלא שלדעת הגר"ש"א מועיל להניח על גבה נייר כסף עבה הממעט את חומה (ארחו"ש פ"ב ס"ג).

² סי' רנג ס"א מ"ב סק"י וביאורו"ל ד"ה מסיח. ואפילו יש שם רק חתיכה אחת שבישולה ארוך מותר להשהות את כל הסיר (שו"ע שם).

³ פי' שיועד בוודאות שהוא עצב על שהתבשיל מצטמק, אע"פ שהתבשיל עצמו מצטמק ויפה לו (שעה"צ סק"ט ביאורו"ל ד"ה והוא).

⁴ סי' רנג ס"א מ"ב סק"ק לח וביאורו"ל ד"ה נהגו כה"ח ס"ק כג וסי"ק כח אול"צ ח"ב פי"ז אות ה חזו"ע שבת ח"א עמ' מד ועמ' נ.